

WELKOM
Platform bodembeheer bijeenkomst
11 oktober 2016, te gast bij provincie Noord-Brabant

**Gebiedsgericht samenwerken
aan grondwater**

Programma

Tijd	Onderdeel	Spreker
12:30	Inloop met koffie/thee	
13:00	Opening en inleiding door dagvoorzitter	Henk van Zoelen (RWS – Bodem+)
13:10	Gebiedsgericht grondwaterbeheer en Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater: een logische verbinding	Peter Ramakers (Provincie Noord-Brabant)
13:30	“Van moeten naar willen”: hoe zorg je voor meer verbinding met de samenleving	Bowine Wijffels (Cailin Partners)
14:00	Koffie en thee	
14:30	Parallele sessies	
	1. Grondwater in de omgevingsvisie	Elmert de Boer (RWS Bodem+), Irma Dekker (Gemeente Breda / Nu al aan de slag met de Omgevingswet), Desiree Rijnders-Huisman (provincie Noord-Brabant)
	2. Samenwerking voor voldoende en schoon grondwater in Zwolle: wie is aan zet?	Reinder Slager (3Dimensies) en Ab Brand (Gemeente Zwolle)
	3. Kunnen we de complexiteit van grondwater ontrafelen? (grondwaterdialoog)	Cors van den Brink (RoyalHaskoningDHV)
	4. Wat is het handelingsperspectief voor burgers, bedrijven en overheden?	Robert de Graaff (Org-ID), Jeroen Ponten (WaterNet), Remco de Boer (RWS Bodem+)
16:00	Afsluiting dagvoorzitter	o.l.v. Henk van Zoelen
16:30	Borrel	

Presentaties

Gebiedsgericht grondwaterbeheer en Delta-aanpak waterkwaliteit en
zoetwater: een logische verbinding

Peter Ramakers (Provincie Noord-Brabant)

“Van moeten naar willen”: hoe zorg je voor meer verbinding met de
samenleving

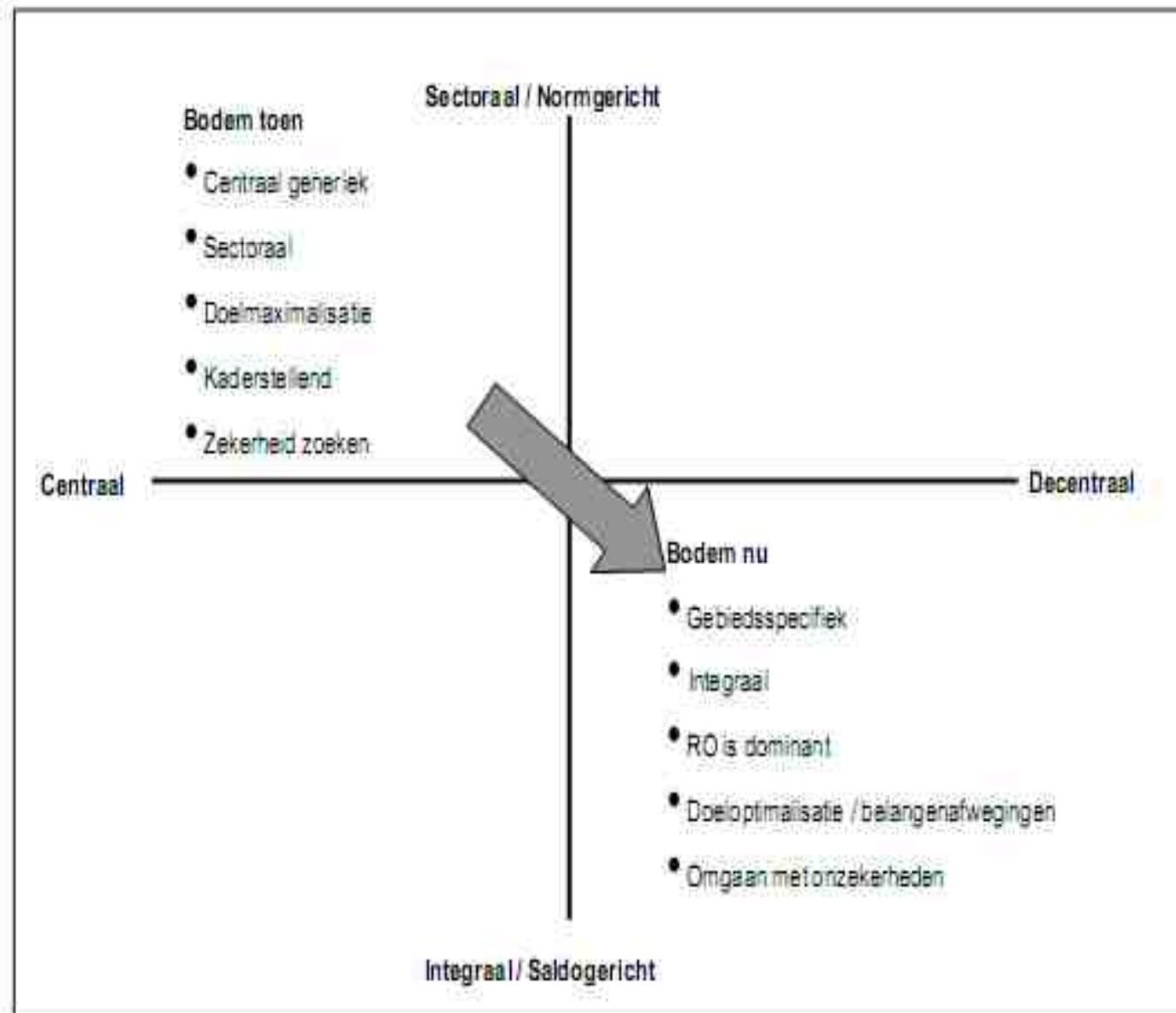
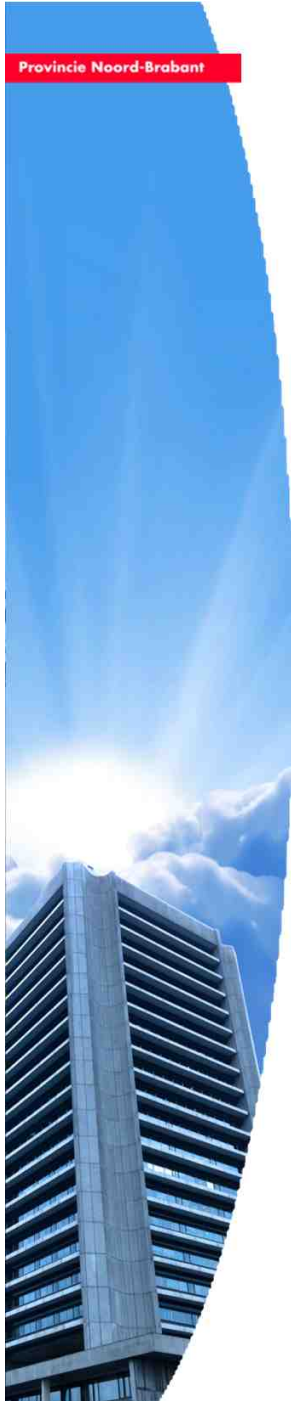
Bowine Wijffels (Cailin Partners)

***Gebiedsgericht grondwaterbeheer en Delta-aanpak
waterkwaliteit en zoetwater: een logische verbinding***

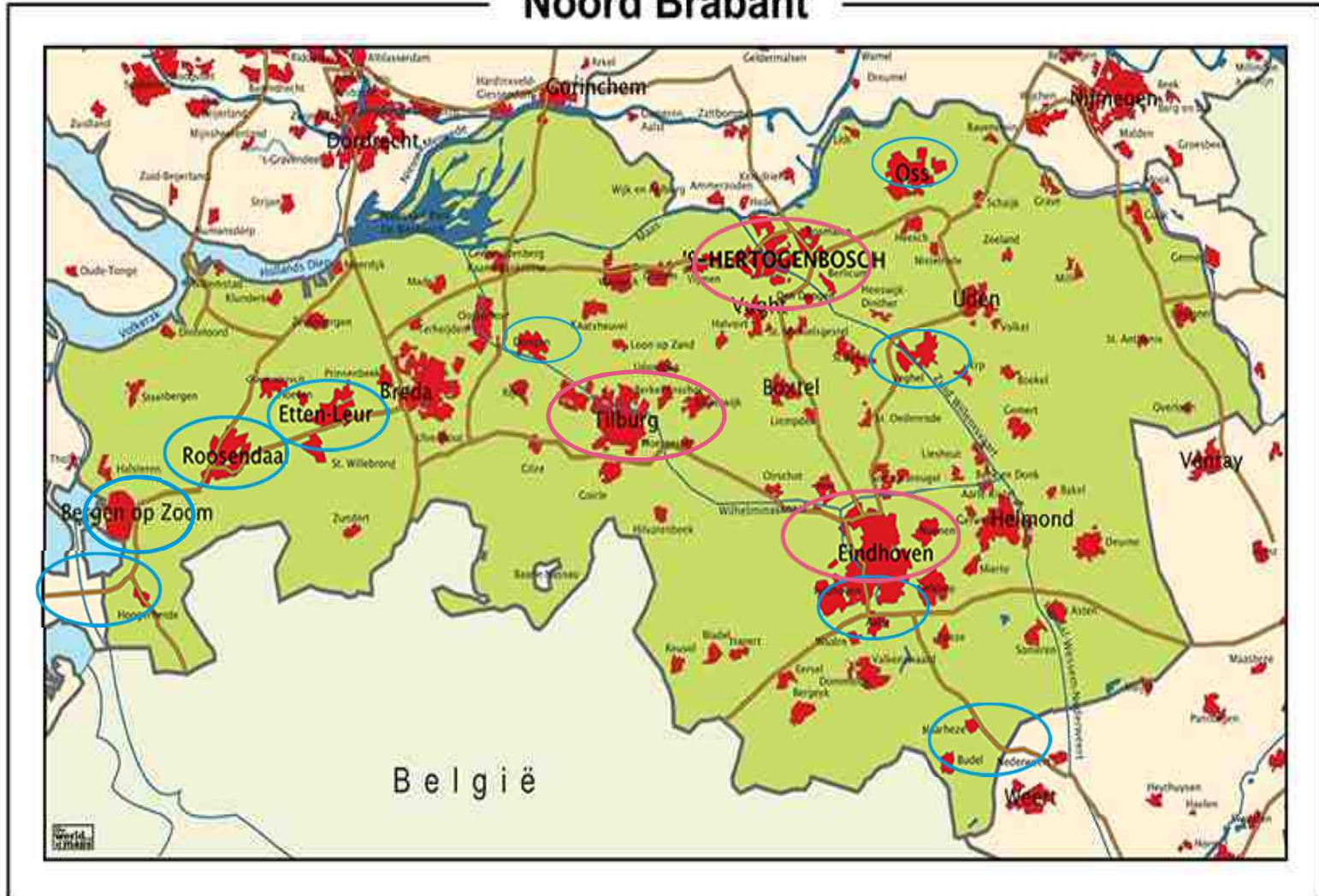
Provincie Noord-Brabant

*Peter Ramakers
Provincie Noord Brabant
11 oktober 2016*

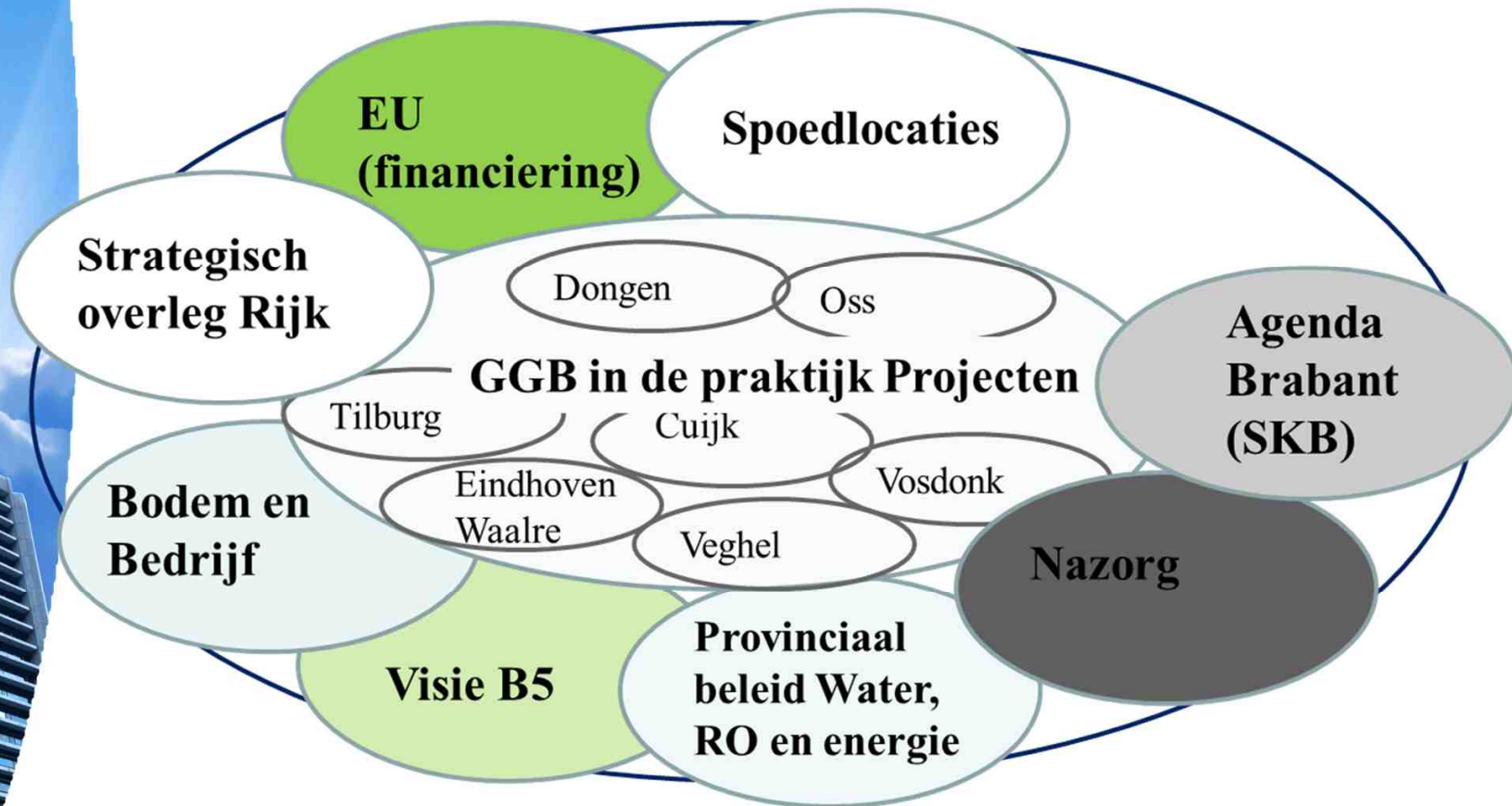
Gebiedsgericht grondwater projecten in Brabant

Noord Brabant

Gebiedsgericht Grondwater Beheer in Noord Brabant

Samenwerking creëren en pro-actieve houding

Gebiedsgericht grondwater projecten in Brabant

Bestuurlijk conclusies:

Om GGB te laten slagen zijn afspraken nodig over:

- Inhoudelijke aspecten (type verontreiniging, grootte vracht, grondwaterstroming etc.);
- Financiële aspecten (bijdrage partijen, kosten beheer, kosten calamiteiten etc.);
- Juridische aspecten (juridische verantwoordelijkheid, contractvorm, beschikkinghouder etc.);
- Organisatorische aspecten (rollen, taken en verantwoordelijkheid partijen etc.);
- Procedurele aspecten (risicomanagement, escalatiemodel, calamiteitenplan etc.).

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

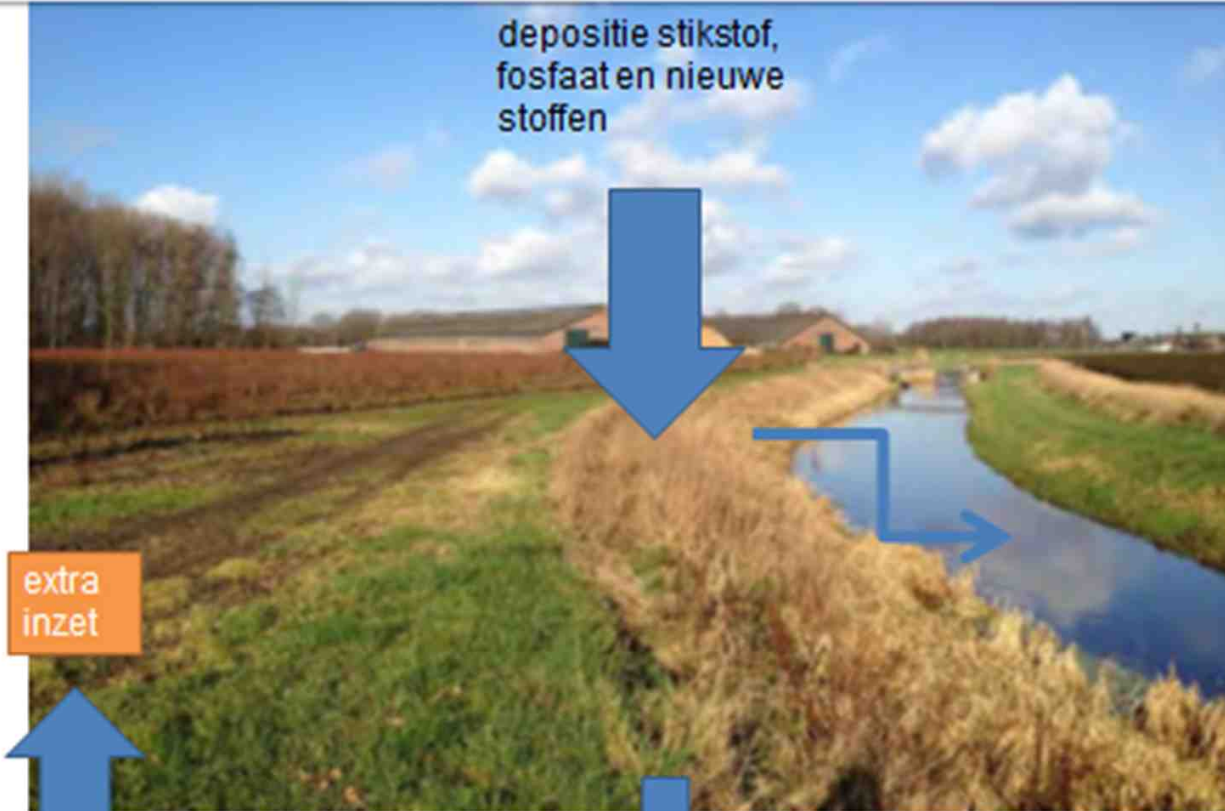
Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater

Provincie Noord-Brabant

Delta aanpak waterkwaliteit

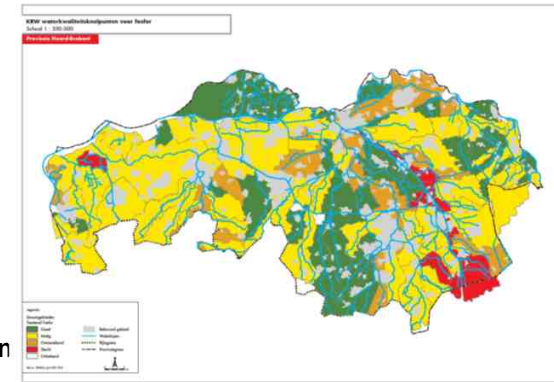
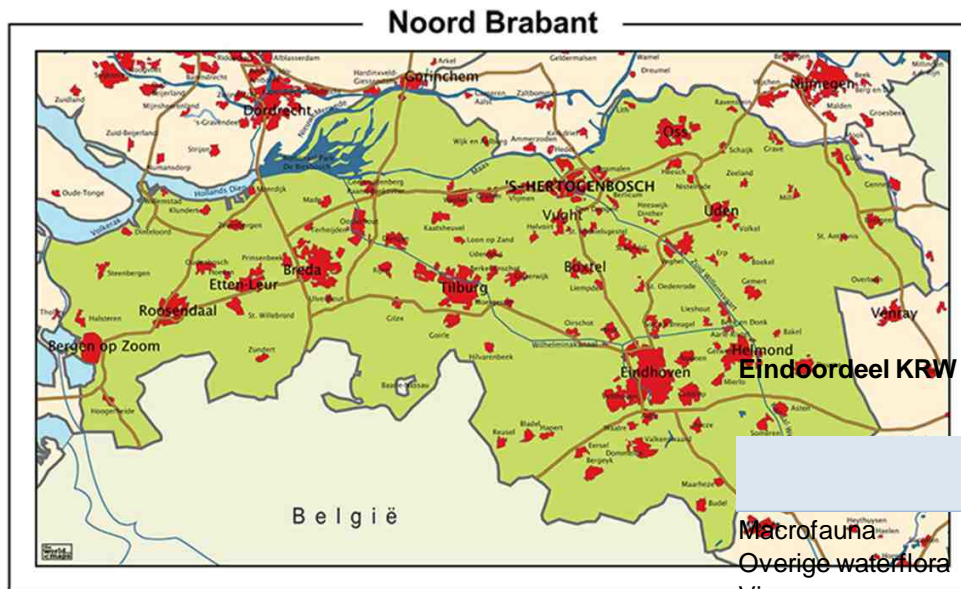

depositie stikstof,
fosfaat en nieuwe
stoffen

extra
inzet

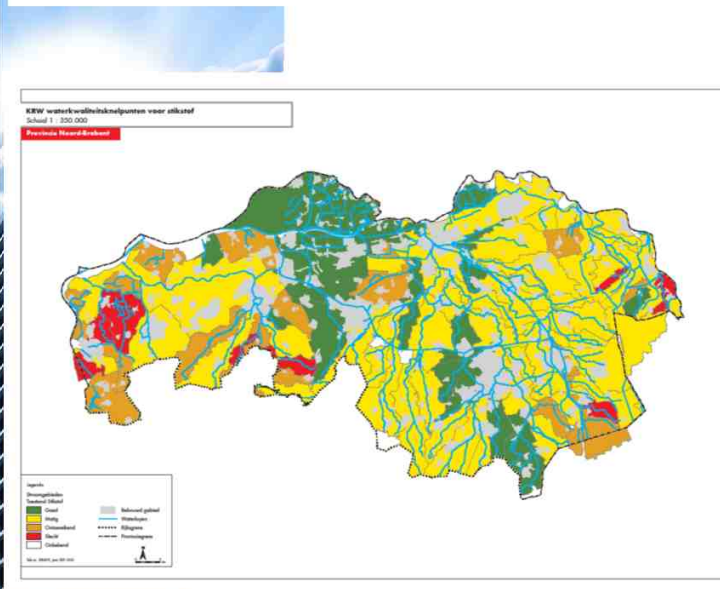
Behalen doelen KRW en waterbeschikbaarheid

Duurzaam bodem- en watersysteem: geen enkelvoudige opgave

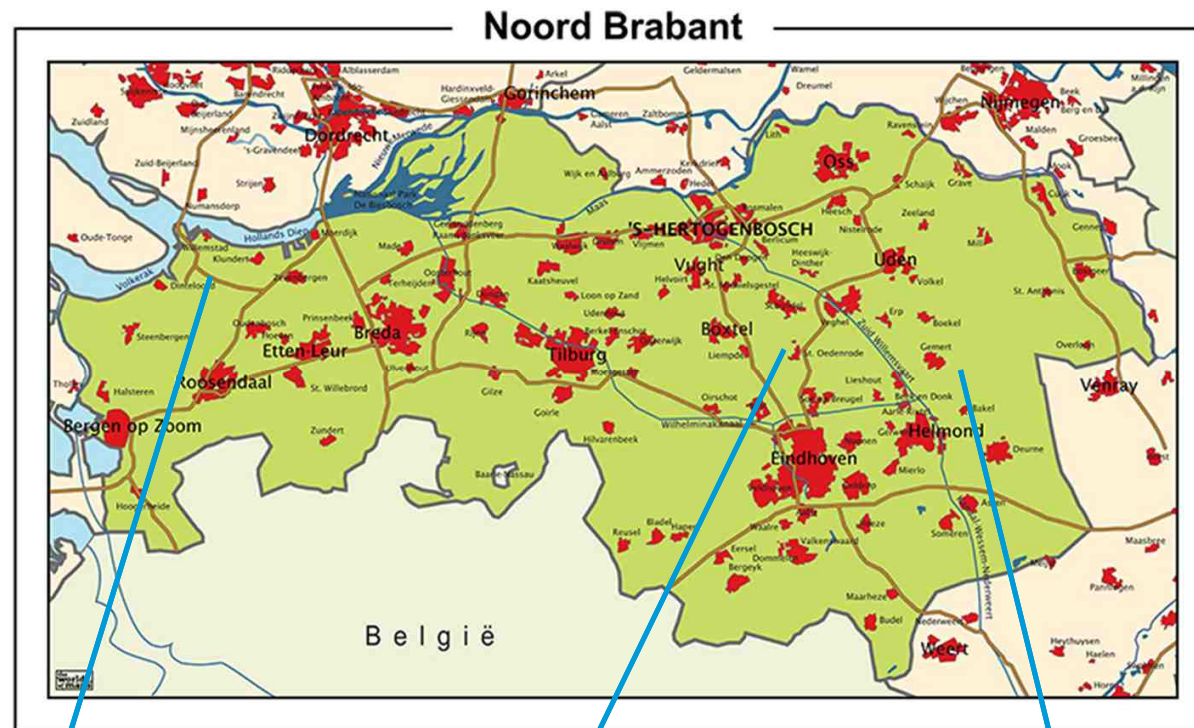

Eindoordeel KRW 2015 voor Brabant

	goed	matig	ontoereikend	slecht	voldoet	voldoet niet
Macrofauna	7%	42%	48%	2%		
Overige waterflora	26%	53%	17%	4%		
Vis	22%	29%	39%	11%		
Fytoplankton	52%	39%	9%	0%		
Biologie totaal	1%	21%	63%	15%		
Algemene fysisch-chemische parameters (voornamelijk N en P)	26%	41%	27%	6%		
Overige relevante verontreinigende stoffen (voornamelijk zink en ammonium)					9%	91%
Ecologie toestand of potentieel	0%	22%	63%	15%		
Prioritaire stoffen - niet-ubiquitair (o.a. nikkel en cadmium)					78%	22%
Prioritaire stoffen - nieuw vanaf 2013 - nr. 34 t/m 45					100%	0%
Prioritaire stoffen - ubiquitair (verboden, maar persistent; bijv kwik)					86%	14%
Chemische toestand					71%	29%
Eindoordeel oppervlaktewater					69%	31%

Duurzaam bodem- en watersysteem: geen enkelvoudige opgave

Zoet zout gehalten?

Centrale slenk en watervoorziening toekomst?

De hoge zandgronden?

Duurzaam bodem- en watersysteem: geen enkelvoudige opgave

Factoren

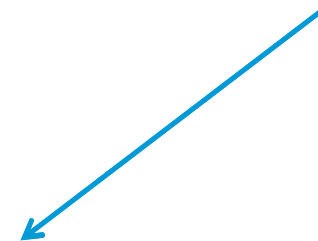
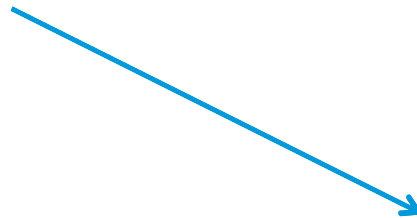
geografische ligging
wateraanvoer
waterkwaliteit
bodem en watersysteem
structuur van de bodem
bedrijfsvoering

Beleidsprocessen

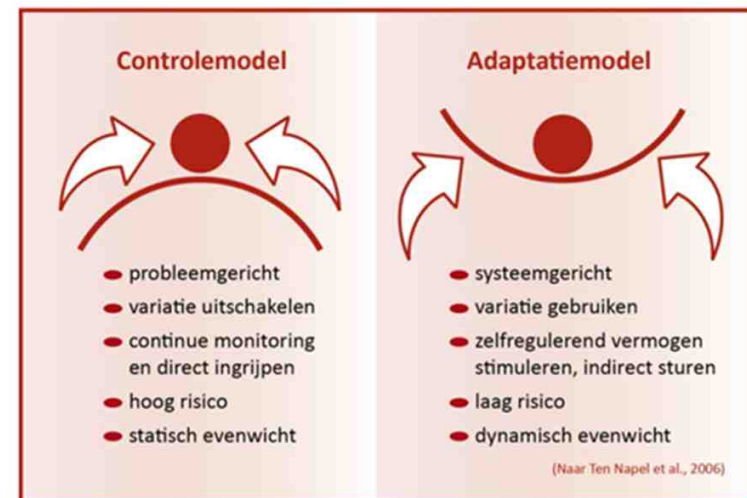
mestbeleid
waterkwaliteitsdoelstellingen
luchtkwaliteit
PAS
vitale bodem

Opgaven

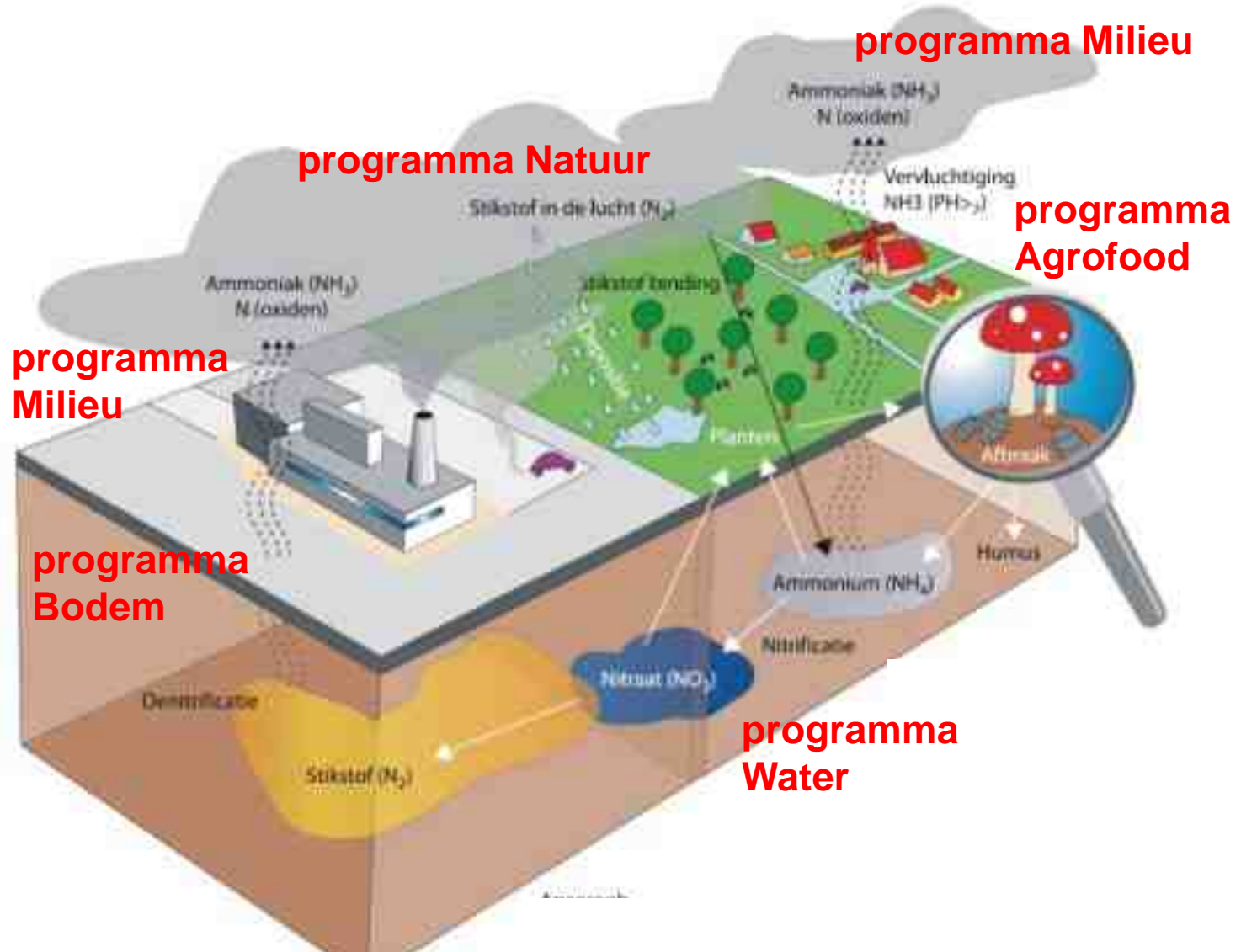
natuur en Landschap
landbouw
circ. economie
energietransitie
bodem
water

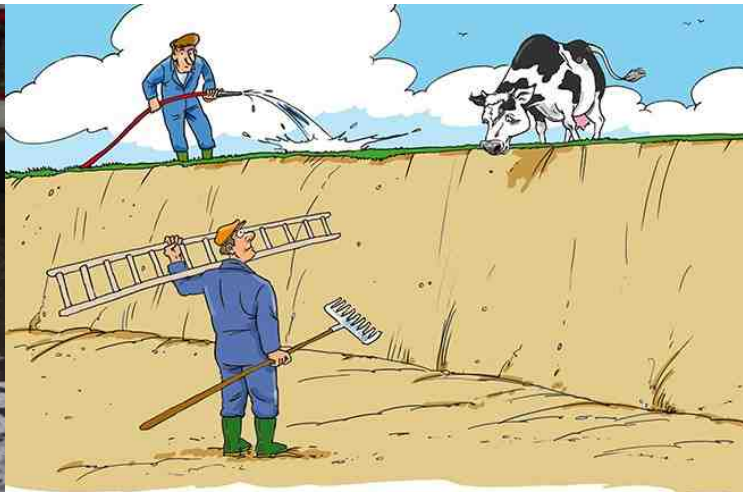

Duurzaam, toekomstbestendig (robuust) systeem:

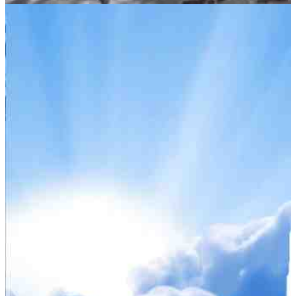

Duurzaam bodem- en watersysteem: geen enkelvoudige opgave

BODEMDALING VEENWEIDEN...

VAN

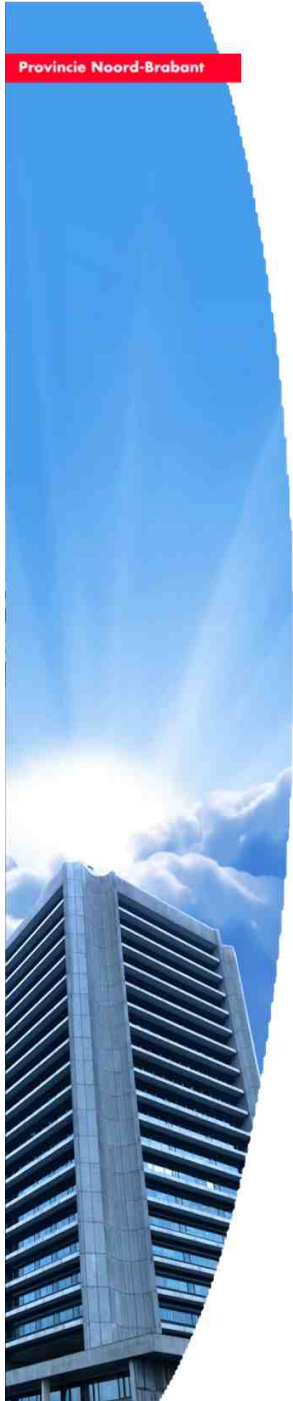
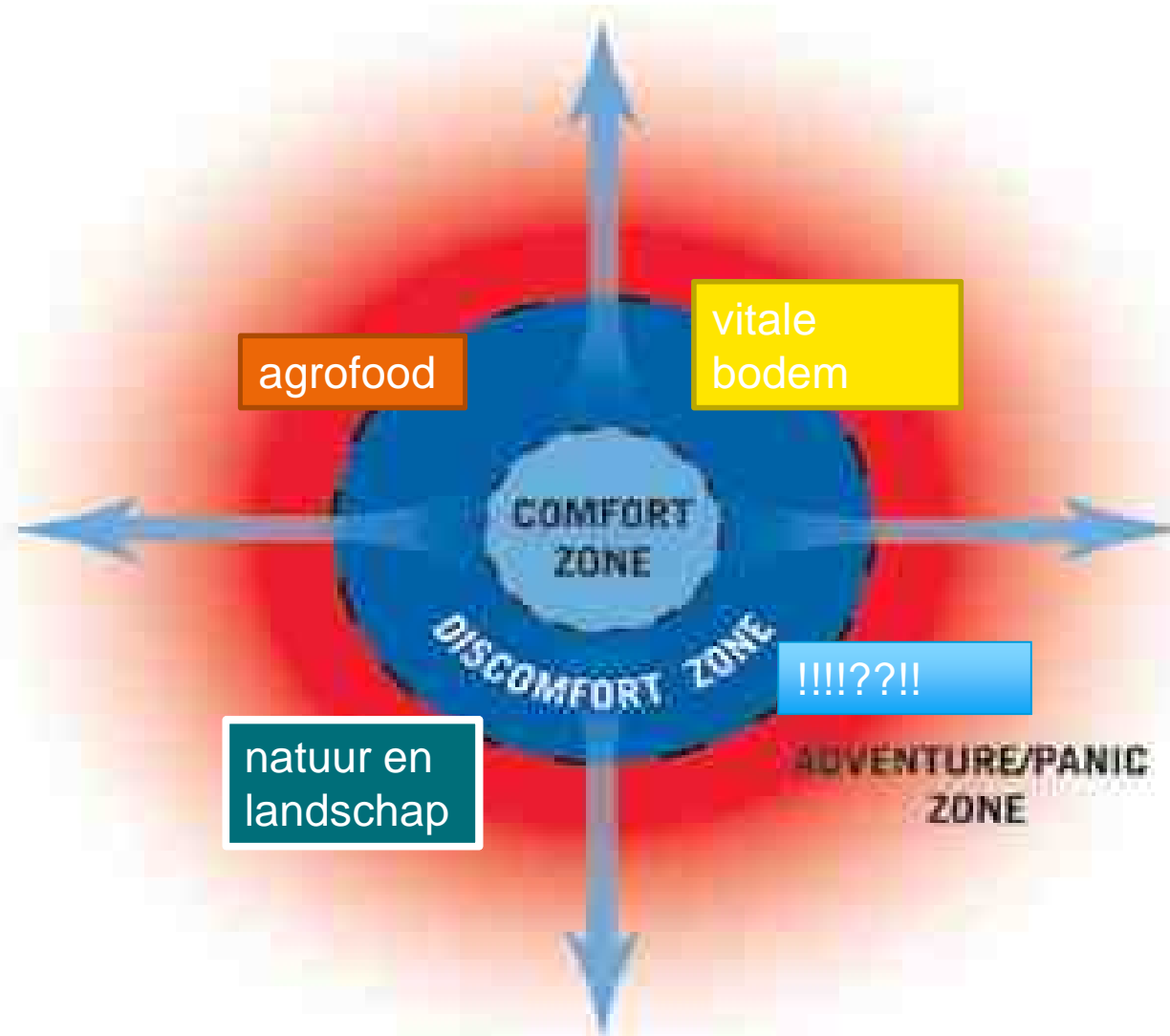

NAAR

EXPANDING COMFORT ZONE MODEL

Duurzaam bodem- en watersysteem: geen enkelvoudige opgave

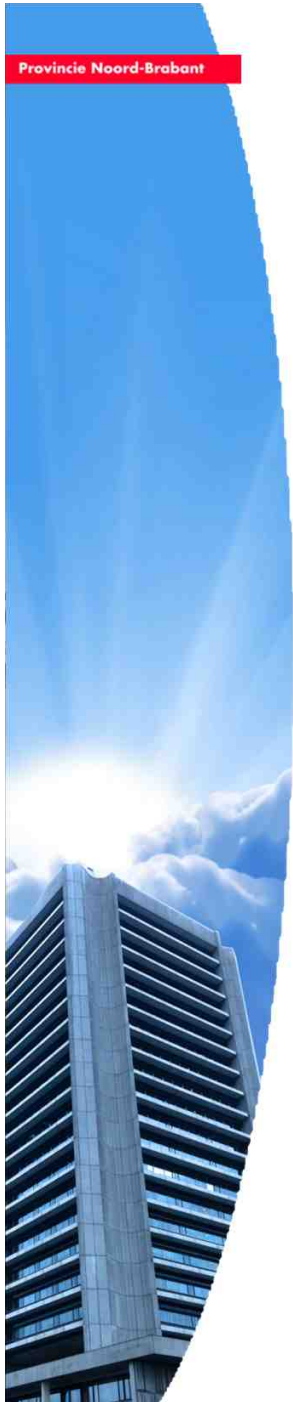
Behoefte: Van Sectoraal naar systeem

Belofte: Dat moet energie op worden gezet (uit de comfort zone)

Bewijs: huidige beleidsplannen/organisatie

Van stakeholder naar shareholder!

Intern en extern

Duurzaam bodem- en watersysteem: geen enkelvoudige opgave

gemeenten
veiligheid
gezondheid

vitale Burgers water
terreinbeheerders people
omgevingskwaliteit
burgers
digitalisering zto
Rijk provincie
omgevingsvisie
zelfond balans
bodem planet

Vragen ?

EEN OMGEVING IN BEWEGING

Duurzaam verbinden in een nieuwe context

Bowine Wijffels - Cailin Partners

HET (BODEM)VELD WORDT COMPLEXER

- Van saneren naar duurzaam beheren en benutten.
- Van sectoraal naar integraal: uiteenlopende belangen en stakeholders.
- Van probleemgestuurd naar maatschappelijke opgave.
- Reguleren, stimuleren of faciliteren?
- Rijk, provincie, waterschap, gemeente, particulier...
Wie gaat waar over?
- Nieuwe rol OD'en RUD's.

SANDWICH BODEM

Inrichten met begrip voor ondergrond

Aansluiten bij de energieke samenleving

Duurzame
energie-
transitie

Duurzaam
beheer
grondwater

Gezonde
toplaag voor
landbouw,
natuur en
regulatie

Gezonde mens,
gezonde bodem-
en watersysteem

De bodem als verbindende schakel

DUURZAAM VERBINDEN

Pilot CoP (Gelders Overleg Ondergrond en bodem)

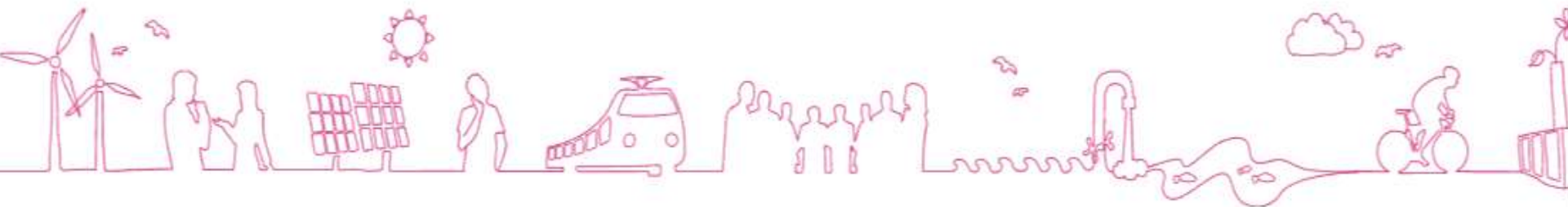
- Community of Practice op initiatief RWS en GOO.
- Omgaan met veranderende praktijk stond centraal.
- Twintig deelnemers (bodemambtenaar, lid van GOO).
- Vier bijeenkomsten tussen juli en november 2015.

Pilot Brabant

- Faciliterende rol in projecten in (burger) initiatieven.
- Sedimentatie in sturing (NSOB).

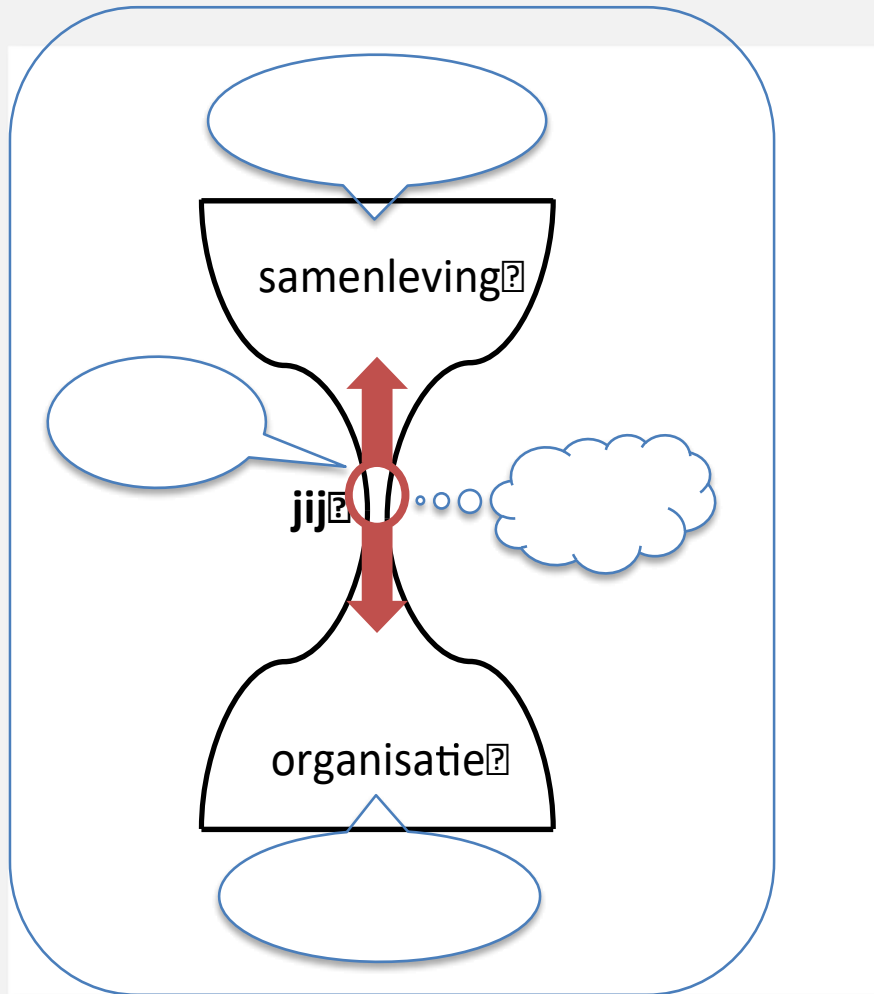
TIPS & TRICKS

And some lessons learned

HET OMVELD IN BEWEGING

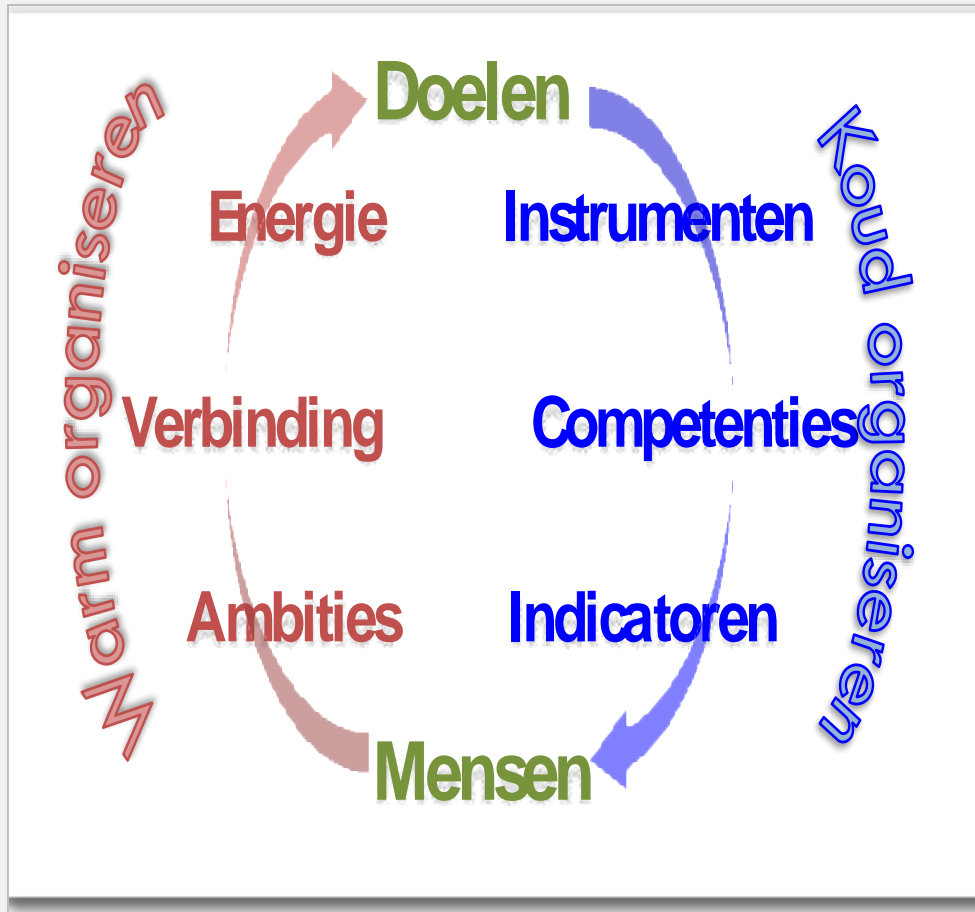
Uitdaging

Verbind de veranderende eisen in samenleving en bodemveld

met de eigen organisatie.

Welke persoonlijke ontwikkeling is daar voor nodig? Welke competenties?

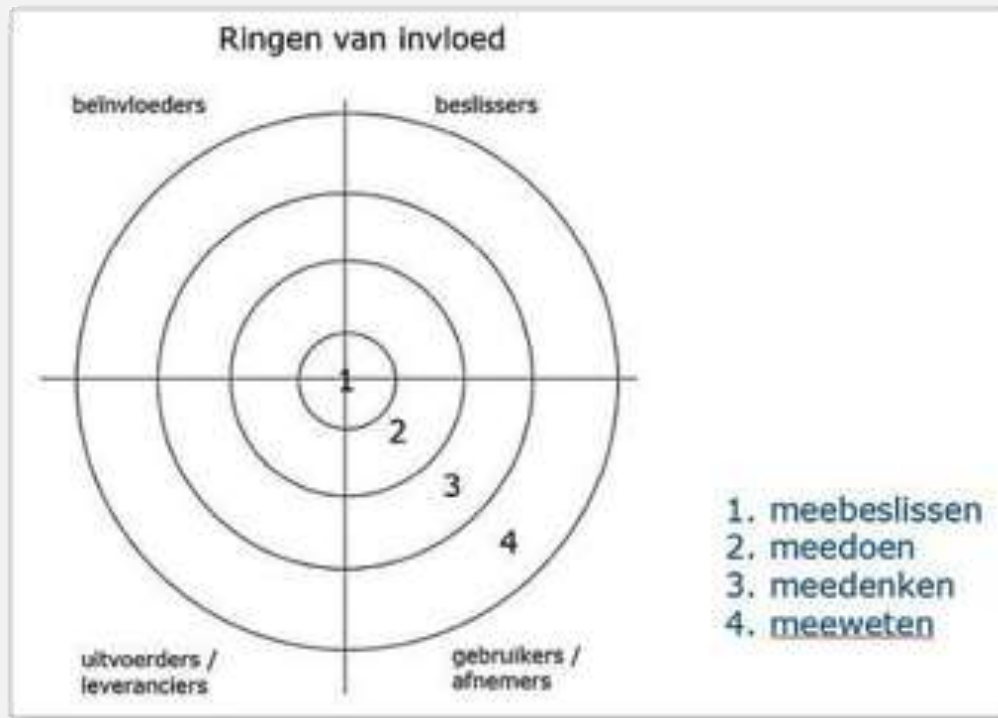
WARM EN KOUD ORGANISEREN

Wisselbaden nemen

Bij verbinden met de samenleving is een evenwicht tussen warm en koud organiseren van groot belang.

VERBINDEN MET STAKEHOLDERS

Weet met wie je te maken hebt

Wie horen bij het 'systeem' rond een belang?

Wat is ieders invloed?

Wie heeft belang bij de verandering?

Praat over belangen.

COMMUNICATIE & CO-CREATIE

1 overdracht *overtuigen*
Eindsituatie is gegeven.
Hoe overtuig je jouw partners om mee te doen?

Vechten over oplossingen
Taart wordt kleiner

2 ruil *onderhandelen*
Eindsituatie is het resultaat van geven en nemen.
Hoe bereik je zoveel mogelijk van jouw doelen?

Slim onderhandelen
Taart wordt groter

3 co-creatie *creëren*
Eindsituatie is een verrassing.
Wat wordt er mogelijk als jullie de mogelijkheden van ieder benutten voor een ambitie die je deelt?

Samen een nieuwe taart maken

Overtuigen, ruilen of co-creëren?

Taal is belangrijk, maar ook een open vizier.

Ruilen of de 'taart' samen groter maken?

BELANGEN EN STANDPUNTEN

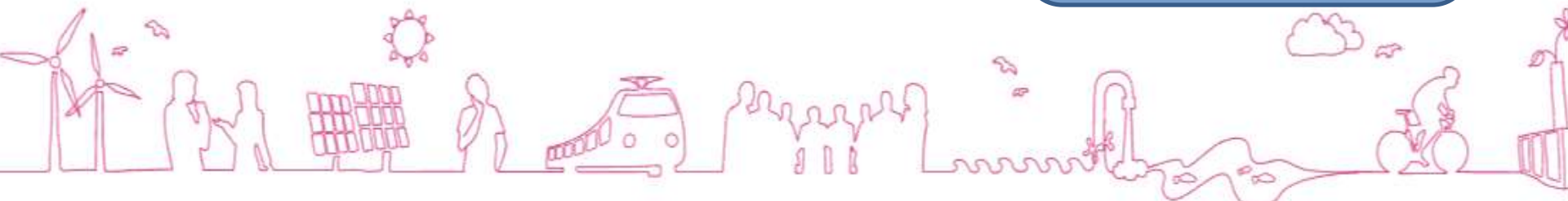

LEERRUIMTE MAKEN

- Leergemeenschap
- Community of Practice (CoP)
- Buddy systeem
- Een 'leerplek' in het werken in netwerk
- Hub

*Dat vraagt vooral
om bestuurlijk
draagvlak!*

MEER WETEN?

www.duurzaamdoor.nl

www.cailinpartners.nl

Artikel: 'Een omgeving in beweging'

